

REFORMA POLICIE

část I. – legislativní změny

NOVÁ POLICIE – SLUŽBA, PROFESIONALITA, HRDOST

Není sporu o tom, že policie nutně potřebuje projít zásadními změnami. Její reforma je téma citlivé, zajímavé a důležité jak pro policisty samotné, tak i pro celou veřejnost. Ministerstvo vnitra se proto od prvotní fáze reformy, od zpracovávání důkladné analýzy stavu v letech 2006 – 2007, snaží o maximální otevřenost a vedení diskuse s veřejností a všemi partnery, jichž se reforma dotkne. Připomenout lze například nebývale široké připomínkové řízení k materiálu *Reforma Policie ČR a související problematiky vnitřní bezpečnosti*, který byl představen v dubnu 2007 a obsahoval jednak podklady pro diskusi o reformě policie, jednak navrhoval řešení v jednotlivých problémových oblastech. Tento dokument byl rovněž vyvěšen na intranetové resortní síti Ministerstva vnitra. Celkem bylo v této fázi nashromážděno 731 připomínek. Vznikla tak cenná databáze pro další legislativní práce a zároveň byla potvrzena nutnost přijetí řady opatření „nelegislativního“ charakteru.

Jedním z hlavních důvodů pro reformu je nutnost zlepšit spolupráci Policie ČR při zajišťování bezpečnosti s dalšími aktéry, ať již s justičními orgány, zpravodajskými službami, dalšími ozbrojenými složkami, soukromými agenturami, ale především s veřejností a se samosprávou. Řada kroků se těchto subjektů dotkne nepřímo – zvýší se počet policistů v ulicích,lepší se komunikace apod. Reforma však přinese i nové instituty k posílení spolupráce se samosprávou – např. nové územní uspořádání policie či koordinační dohody s obcemi.

Reforma je strukturována do následujících 10 pilířů:

1. pilíř: Působnost, pravomoci Policie ČR a dalších subjektů podílejících se na zajišťování vnitřní bezpečnosti státu
2. pilíř: Policie – partner dalších orgánů státu, územních samosprávných celků, a zejména veřejnosti
3. pilíř: Ekonomické postavení Policie ČR
4. pilíř: Vnitřní a vnější kontrola
5. pilíř: Vzdělávání policistů – klíč k profesionalitě
6. pilíř: Služební zákon – práce s lidmi
7. pilíř: Projekt 1000 – vstřícná tvář policie
8. pilíř: Nová struktura neuniformované policie
9. pilíř: „Dost bylo papírů“ – aneb elektronizace práce policie (tzv. ETR a EPŘ)
10. pilíř: Debyrokratizace

Z velké části je reforma obsažena v návrzích zákona o Policii ČR a změnového zákona, které byly schváleny vládou 25. února 2008 a dne 25. března prošly prvním čtením v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Dokončení legislativního procesu se předpokládá do konce tohoto roku tak, aby od 1. 1. 2009 vešel v účinnost nový zákon o policii a změny souvisejících předpisů. Z dlouhodobého hlediska je pak důležité datum 1. 1. 2012, kdy by mělo fungovat 14 krajských policejních správ. Podobně dlouhodobým cílem je zřízení Generální inspekce bez-

pečnostních sborů (tomuto tématu bychom chtěli věnovat zvláštní článek v některém z příštích čísel časopisu). Reforma policie je proces, který však neskončí nabytím účinnosti zmíněných zákonů, případně dalších právních předpisů. Jedná se o dlouhodobý projekt několika příštích let, s nímž musí být spojena i změna přístupu všech dotčených subjektů.

Článek, který se Vám právě dostal do rukou, má za cíl shrnout aktuální stav reformy v oblasti legislativní. V příštích číslech časopisu *Policista* bychom na tento text rádi navázali a informovali vás o aktuálních projektech, které jsou realizovány v rámci nelegislativní části reformy.

ZÁKON O POLICII ČESKÉ REPUBLIKY A TZV. ZMĚNOVÝ ZÁKON

Policie není jediným a výhradním subjektem, který se podílí na zajišťování vnitřní bezpečnosti. Řadu úkolů zde plní i ústřední orgány státní správy, záchranné sbory a havarijní služby, zpravodajské služby, ozbrojené síly a v neposlední řadě některé úkoly při zajišťování vnitřní bezpečnosti plní i územní samosprávné celky (kraje a obce). Je proto třeba, aby byla odpovědnost sdílena se všemi těmito subjekty.

Obecně lze konstatovat, že předložený návrh vytváří odpovídající právní rámec pro debyrokratizaci policejní činnosti, modernizaci organizační struktury policie zřízením 14 krajských policejních správ (k této problematice bychom se chtěli podrobněji vrátit v některém z dalších článků) a sdílení odpovědnosti za bezpečnost s jinými veřejnými i soukromými subjekty, efektivní činnost policie a v neposlední řadě vytvoří prostor pro realizaci filozofie prevence a Community policing.

Úprava zohledňuje základní principy policejní činnosti. Poukázat lze zejména na princip zákonnosti, proporcionality a subsidiarity.

Návrh zákona vedle nových institutů navazuje i na dnešní právní úpravu a přebírá z ní osvědčené a pro policejní činnost nezbytné instituty. Nejedná se však o mechanické převzetí. Například v rámci institutu omezení osobní svobody se nově zakládá možnost osoby omezené na svobodě nechat se vyšetřit nebo ošetřit lékařem podle svého výběru. Zpřesněny jsou podmínky pro realizaci zajištění. Nová je povinnost poučit osobu umístěnou do cely o jejích právech, nově se explicitně garantuje právo na přiměřený odpočinek, poskytnutí léků apod.

Jedním z předpokladů efektivní policejní činnosti je dostatek odpovídajících informací. Proto je otázce práce s informacemi věnována významná část návrhu zákona. Návrh zákona zde navazuje na osvědčené instituty a doplňuje je o úpravu novou, pro plnění úkolů policie na požadované úrovni nezbytnou.

Návrh zákona se mimo jiné vymezuje i k úpravě trestního řádu. V této souvislosti například výslovně stanoví postup policisty před zahájením úkonů trestního řízení tak, aby byla jednoznačně sladěna úprava trestního řádu a činnosti podle zákona o policii, jejichž vztah činí výkladové problémy.

NOVÁ OPRÁVNĚNÍ POLICIE

- **Donucovací prostředky a použití zbraně**
- **Vstupy do živnostenských provozoven**
- **Vykázání**
- **Oprávnění při pátrání po osobách a věcech**
- **Oprávnění k zajištění, odstranění a zničení věci**
- **Rušení elektronického komunikačního provozu**
- **Získávání provozních a lokalizačních údajů při boji s terorismem**

Donucovací prostředky a použití zbraně

Nově již nebudou donucovací prostředky a zbraně rozděleny na obecné a speciální s omezením použití pouze na některé útvary. Kategorie speciálních zbraní je zrušena a všechny typy donucovacích prostředků, zbraní a výbušnin může používat obecně pouze policista, který je vycvičen k jejich použití.

Nově zákon umožňuje i použití taserů jako donucovacích prostředků (nikoliv jako zbraní, jak je tomu dnes), flash ballů (vrhače tvrdých pryžových míčků) a dalších nesmrtících prostředků.

Vstupy do živnostenských provozoven

Jedná se o oprávnění, které modifikuje současnou úpravu s tím, že odstraňuje nedostatky v její nekonceptnosti. Současná úprava vstupu do živnostenských provozoven byla nedávno novelizována a dnes umožňuje vstup do všech prostor živnostenské provozovny pouze v případě různých bazarů a non-stop zastaváren. Nově navržené oprávnění bude moci být použito např. jako nástroj boje s obchodováním s lidmi, nelegálně zaměstnáváním v provozovnách. Tuto provozovnu často oběti obchodování ani nemohou opustit, popř. je jim vyhrožováno, pokud budou „venku“ s kýmkoliv komunikovat. Policie se tak dostává do slepé uličky, protože nemá dostatek informací, které by jí umožnily zahájit trestní řízení, současně do prostor provozovny, které nejsou určeny pro zákazníky, nemůže vstoupit ani na základě oprávnění dle stávajícího policejního zákona.

Nově bude policista při plnění úkolů policie oprávněn vstupovat v živnostenské provozovně do všech prostor během provozní doby. Po jejím skončení tak bude moci učinit, bude-li mít důvodně za to, že se v provozovně zdržuje fyzická osoba. Nebude-li možné jinak dosáhnout splnění konkrétního úkolu policie, bude policista oprávněn za účelem vstupu do živnostenské provozovny tuto provozovnu otevřít nebo jiným způsobem si do ní zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.

Pokud bude mít policie důvod k podezření, že jsou někde zotročené lidské bytosti, nebude muset nejdříve shromáždit dostatek informací pro formální zahájení trestního řízení, bude moci vstoupit a pokud se podezření potvrdí, pomoci bezmocným.

Vykázání

Rok 2007 byl prvním rokem účinnosti nového zákona č.135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon o ochraně před domácím násilím). Zkušenosti z praxe vedou Ministerstvo vnitra k některým dílčím změnám institutu vykázání. Byly zpřesněny formulace a postupy týkající se osoby, která není vykázání přítomna a drobnými zásahy bylo v některých ohledech posíleno postavení osoby vykázané. Na druhou stranu však návrh zavádí i podstatnější novinky. Do budoucna by například vykázání

mělo v sobě pojmout i zákaz přiblížení se vykázané osobě k osobě ohrožené a zákaz navazování kontaktů s ní. Další podstatnou novinkou je i snaha odprocesnit a zjednodušit postup policie v daném případě tím, že vykázání bude nadále pojata nikoli jako správní rozhodnutí se všemi náležitostmi podle správního řádu, nýbrž, obdobně jako u ostatních oprávnění policisty, jako faktický úkon, který nebude následně formalizován vydáním rozhodnutí. Od tohoto kroku si Ministerstvo vnitra slibuje jednak odpadnutí komplikací, které tento vysoce specializovaný institut při aplikaci nepříliš srozumitelné úpravy správního řádu s sebou nevyhnutelně nese, a s tím spojené snížení rizika procesních vad jinak věcně správného rozhodnutí o vykázání.

Oprávnění při pátrání po osobách a věcech

Významná oprávnění se nově navrhuje pro účely pátrání. Jedná se zejména o možnost získat provozní a lokalizační údaje (údaje o tom, kdo, kam, komu, odkud telefonoval, nikoliv obsah komunikace), údaje o místě a času použití platební karty a místě a času poskytnutí lékařské péče (v tomto případě se samozřejmě neposkytují žádné údaje ze zdravotnické dokumentace). Získané údaje mohou velmi usnadnit lokalizaci hledaných či pohřešovaných osob.

Oprávnění k zajištění, odstranění a zničení věci

Nově bude policista oprávněn věc zajistit, popřípadě odstranit, je-li důvodně podezření, že představuje bezprostřední závažné ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a nelze-li toto ohrožení odstranit jinak. Příkladem využití tohoto oprávnění budou situace, kdy bude existovat reálné nebezpečí, že například nalezený balík obsahuje výbušninu.

Rušení elektronického komunikačního provozu

Nově zaváděné oprávnění k rušení elektronického komunikačního provozu v nezbytné míře a po nezbytnou dobu je oprávněním nutným k zajištění bezpečnosti zejména v případě teroristických útoků za použití nástražného výbušného systému. Mobilní telefony (vysílačky) jsou používány jako nástroj k aktivaci výbušných systémů na dálku, proto je nutné znemožnit tuto aktivaci tzv. „zarušením“ určitého rizikového prostoru.

Získávání provozních a lokalizačních údajů při boji s terorismem

Získat provozní a lokalizační údaje bude také umožněno určenému útvaru policie za účelem předcházení, odhalování a stíhání terorismu.

Uveřejňování informací hromadnými sdělovacími prostředky

Návrh výslovně stanovuje povinnost provozovatelů rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavatele periodického tisku, bez náhrady nákladů, na základě žádosti policie neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace potřebné pro odstranění závažného ohrožení bezpečnosti osob, majetku nebo veřejného pořádku.

Tato povinnost je velmi významná při pátrání po pohřešovaných osobách, kterým hrozí vážná újma na zdraví, ať už z důvodu nízkého věku, závažné nemoci apod. Může se jednat také o pátrání po osobě uprchlé z výkonu trestu, jejíž pobyt na svobodě je nebezpečný.

ODBŘEMEŇOVÁNÍ POLICIE – „ZMĚNOVÝ ZÁKON“

V současné době musí policie vést správní řízení v několika oblastech: cizinecká problematika, zbraně, střelivo a výbušniny, přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomanii, domácí násilí. Činnosti policie jako správního úřadu nemohou podle dosavadní legislativy vykonávat občanskí zaměstnanci policie, což znesnadňuje policii možnost, aby pro tyto činnosti získala kvalitní personální zázemí (zvláště zřetelné u jazykové vybavenosti policistů – úředníků cizinecké policie).

Policisté jsou v kontextu shora uvedeného často v každodenní praxi silně zatíženi formálně značně náročnými administrativními úkony a v podstatě nepříliš produktivní byrokratickou činností.

Policie poskytuje služby spočívající v usměrňování dopravní situace v místech konání větších kulturních, sportovních a společenských akcí, při doprovodech nadměrných nákladů apod. V řadě případů tak vykonává činnost, která je zastupitelná prostřednictvím pořadatelské služby nebo jiných civilních specializovaných subjektů. Tyto „vedlejší“ úkoly často odčerpávají značné personální a materiální kapacity, využitelné jinak k plnění primárního poslání.

Další činností je vyšetřování dopravních nehod včetně těch, kde dojde pouze ke škodě na majetku a účastníci se v rámci zákonné možnosti nedohodnou na vyřízení věci bez účasti policie. Vzhledem ke stále vysokému počtu dopravních nehod, administrativní náročnosti úkonů při jejich zpracování a současným početním stavům, není tato služba schopna garantovat přiměřené reakční časy. Úroveň poskytované služby se tak stává častým terčem kritiky veřejnosti, neboť vedle časových ztrát bezprostředních účastníků dopravních nehod blokuje propustnost komunikací i pro ostatní účastníky silničního provozu. V jejich očích se tak hlavními viníky vzniklé situace stávají nikoliv účastníci nehody, ale „pomalí“ policisté.

V neposlední řadě policisté tráví mnoho času tím, že doručují soudní písemnosti, asistují u exekucí, eskortují zatčené k soudům apod. Pojďme se tedy podrobněji zaměřit na jednotlivé oblasti, ve kterých se navrhuje zásadní změny, které povedou k onomu „odbřemenění“ policie od nepolicejních činností.

VEŘEJNÝ POŘÁDEK A BEZPEČNOST

- Konec plnění úkolů pořadatelské služby ve sportovních zařízeních
- Přenos odpovědnosti za zajišťování přepravy osob k lékařskému vyšetření a do záchytné stanice
- Omezení asistencí exekutorům

Konec plnění úkolů pořadatelské služby ve sportovních zařízeních – změna zákona o podpoře sportu

Projevy násilí a intolerance návštěvníků některých sportovních utkání jsou výrazným bezpečnostním rizikem, ohrožujícím zdraví, život a majetek všech. Jedná se o faktor výrazně narušující vnitřní bezpečnost, jehož eliminace navíc obvykle vyžaduje nasazení specializovaných sil policie, což je do budoucna neudržitelné.

V souladu se zásadou „vnitřní bezpečnost je věcí všech“, prosazovanou Ministerstvem vnitra, je nově stanoveno, že primární odpovědnost za bezpečnost osob a majetku ve sportovním zařízení ponese vlastník tohoto zařízení. Tam, kde to vyžaduje ochrana bezpečnosti osob a majetku, bude vlastník sportovního zařízení povinen vydat a zveřejnit návštěvní řád a v něm podle místních podmínek upravit pravidla chování všech osob, které mají co do činění se sportovními podniky zde probíhajícími.

Tato nová právní úprava je zařazena do jediného možného nosiče, kterým je zákon o podpoře sportu.

Teprve v případě, kdy by vlastník sportovního zařízení přes veškerá učiněná opatření nebyl schopen vlastními silami zabezpečit klid a pořádek ve sportovním zařízení, mohla by být využita policie.

Jako formu preventivního působení a minimalizace policejních opatření, ve smyslu předchozího odstavce, zavádí návrh změnového zákona oprávnění státu (Ministerstva vnitra) v případě, že vlastník sportovního zařízení závažným způsobem poruší některou ze svých povinností stanovených zákonem, zakázat po určenou dobu účast návštěvníků na konkrétních sportovních aktivitách. Smyslem tohoto záměru není v žádném případě omezování sportu, ale vždy a pouze ochrana bezpečnosti osob a majetku.

Rovněž tak, pokud policie bude muset ve sportovním zařízení obnovit veřejný pořádek v důsledku nečinnosti nebo nepřijetí adekvátních opatření ze strany provozovatele, bude mít nárok na úhradu vynaložených nákladů. Tato konstrukce zcela odpovídá novému pojetí odpovědnosti za bezpečnost osob a majetku ve sportovních zařízeních. Nelze připustit, aby policie i nadále nahrazovala pořadatelskou službu při aktivitách tohoto druhu.

Přenos odpovědnosti za zajišťování přepravy osob k lékařskému vyšetření a do záchytné stanice – změna tabákového zákona

Další zásadní problém současné právní úpravy spočívá v zajišťování přepravy osob k lékařskému vyšetření a případnému následnému transportu do záchytných stanic prostřednictvím vozidel policie, a to i ve prospěch obecní policie. Policii tato činnost neúměrně personálně a ekonomicky zatěžuje a navíc ji nelze, z pohledu úlohy této ozbrojené složky ve společnosti, v žádném případě považovat za smysluplnou. S odkazem na díky tabákového zákona bude nadále dopravu do zmíněných zařízení zajišťovat obec prostřednictvím obecní policie. Tam, kde nebude zřízena obecní policie, nebo nebude uzavřena veřejnoprávní smlouva podle zákona o obecní policii, bude i nadále tuto činnost zajišťovat policie.

Omezení asistencí exekutorům

Zákon nově omezuje povinnost asistence exekutorům pouze na případy, kdy exekutor či soudní vykonavatel nemůže provést výkon rozhodnutí z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, nemůže si účinnou ochranu zajistit jinak nebo jen s vynaložením značného úsilí a o poskytnutí této ochrany požádá. V žádosti o ochranu se musí uvést konkrétní důvody, z nichž obava z ohrožení života nebo zdraví osoby vyplývá.

Pro příklad – základní útvary služby pořádkové a železniční policie musejí, na základě zákona, asistovat při výkonu rozhodnutí různých orgánů. V posledním období jde zejména o velkou četnost asistencí soudním exekutorům. Například za 1. pololetí roku 2006 bylo zaznamenáno 2 433 případů žádostí o asistenci policie při soudních exekucích.

DOHLED NA BEZPEČNOST SILNIČNÍHO PROVOZU

- Rozšíření subjektů oprávněných měřit rychlost vozidel
- Vyšetřování dopravních nehod – zvýšení limitu škody nad stávající hranici 50 tis. Kč
- Předávání informací o dopravních nehodách a o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu pojišťovnám
- Orientační vyšetření naroveň lékařského vyšetření – u alkoholu

Rozšíření subjektů oprávněných měřit rychlost vozidel – změna zákona o silničním provozu

Podle současné právní úpravy mohou rychlost vozidel měřit policie, obecní policie a podnikatelské subjekty. Posledně zmíněné však nemohou pořizovat osobní údaje účastníků v silničním provozu. Jimi opatřené důkazy obsahující osobní údaje pro potřebu správních řízení mají problematickou hodnotu (viz § 12 občanského zákoníku – ochrana osobnosti). Navíc u nich nejsou, na rozdíl od policie a obecní policie, stanovena žádná specifická pravidla pro výkon této živnosti. Novela zákona o silničním provozu založením výslovného oprávnění podnikatelským subjektům měřit rychlost vozidel tento nedostatek odstraňuje.

Vyšetřování dopravních nehod – zvýšení limitu škody nad stávající hranici 50 tis. Kč – změna zákona o silničním provozu

Podle stávající právní úpravy, dojde-li při dopravní nehodě k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech částku 50 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody mj. povinni neprodleně ohlásit dopravní nehodu příslušníkovi policie a setrvat na místě dopravní nehody až do jeho příchodu nebo se na toto místo neprodleně vrátit po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo ohlášení dopravní nehody. Dále pak, pokud při dopravní nehodě dojde ke hmotné škodě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí nebo na jiných věcech nižší než 50 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni ohlásit tuto nehodu příslušníkovi policie, jestliže se nedohodnou na míře účasti na způsobení vzniklé škody nebo byla-li hmotná škoda způsobena na majetku třetí osoby. V roce 2006 Policie České republiky šetřila celkem 187 965 nehod s hmotnou škodou, účastí třetí osoby a následky na životech a zdraví. Z uvedeného počtu bylo 165 850 nehod jen s hmotnou škodou a dalších 22 115 nehod skončilo s následky na životech nebo zdraví.

Proto se navrhuje zvýšení „škodního“ limitu z 50 000 Kč na vyšší částku, o kterou se vedou diskuse. Policie tedy nadále bude objasňovat dopravní nehody, při kterých došlo:

- a) ke hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku dle aktuální verze návrhu, která byla předložena parlamentu),
- b) ke zranění či úmrtí osob,
- c) k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace.

Policie naopak nebude automaticky jezdit ke všem nehodám, při nichž byla způsobena škoda „třetí osobě“ (typicky leasingová společnost) – i zde bude muset být naplněna některá z uvedených podmínek.

Předávání informací o dopravních nehodách a o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu pojišťovnám – změna zákona o silničním provozu

Navrženou změnu lze považovat za doprovodné opatření ke zvýšení limitu škody pro povinné hlášení dopravní nehody policii. Měla by umožnit zpřístupnit pojišťovnám informace o dopravních nehodách a o přestupcích na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Tyto informace umožní pojišťovnám zohlednit ve své pojistné politice rizikovost i těch pojistníků, kteří opakovaně páchají přestupky, nicméně dosud nezpůsobili žádnou dopravní nehodu. O těchto potenciálně i velmi rizikových pojistnících, na rozdíl od dopravních nehod, pojišťovny informace nemají. Dnes mohou proto pojišťovny

„sankcionovat“ pouze dopravní nehody, ke kterým již došlo. Nemohou tak zohlednit rizikové chování řidičů, kteří se často dopouštějí nebezpečných přestupků a působit tak na ně preventivně. Zdražení povinného ručení vůči těmto řidičům bude působit na jejich chování a přispěje ke zlepšení bezpečnosti silničního provozu. S tím souvisí i změna zákona o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

Orientační vyšetření na roveň lékařského vyšetření u alkoholu – změna tabákového zákona

Navrhuje se zjednodušení současného duplicitního systému orientačního a lékařského vyšetření povinných osob na přítomnost alkoholu v organismu, spojeného s jejich následnou dopravou k lékařskému vyšetření do zdravotnického zařízení. Tím vznikají, zejména na straně policie a obecních policií, značné vícenáklady spojené s touto činností. To vše je nadbytečné s ohledem na existenci detekčních přístrojů, jejichž výsledky měření jsou zcela srovnatelné se závěry lékařského vyšetření provedeného ve zdravotnickém zařízení.

Pokud se povinná osoba nebude chtít podrobit orientačnímu vyšetření a požádá přímo o lékařské vyšetření, bude jí vyhověno. To platí i v tom případě, pokud nebude souhlasit s výsledky provedeného orientačního vyšetření a bude chtít lékařské vyšetření, opět jí bude vyhověno. Pokud se však ve všech výše popsaných případech prokáže, že osoba je pod vlivem alkoholu, bude hradit jak samotné vyšetření, tak i dopravu do lékařského zařízení. Pokud odmítne jakékoliv vyšetření, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu.

SPRÁVNÍ A OBČANSKOPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

- Zrušení rozhodování v nezkráceném správním řízení na úseku alkoholismu a jiných toxikomanií
- Administrativa – občanští zaměstnanci policie
- Konec doručování písemností soudů v občanském soudním řízení
- Do budoucna převod správního řízení v oblasti cizinecké agendy na Ministerstvo vnitra

Zrušení rozhodování v nezkráceném správním řízení na úseku alkoholismu a jiných toxikomanií – změna zákona o přestupcích

Hlavním cílem navrhované úpravy přestupkového zákona je osvobození policie od nadměrného zatěžování činnostmi, které ne přímo souvisí s plněním úkolů stanovených jí zákonem. To je také případ současné povinnosti nejen odhalovat a prošetřovat přestupky na úseku alkoholismu a toxikomanie, ale také tyto přestupky projednávat. V obdobných případech se nabízí analogie s jinými přestupky, např. proti majetku, na úseku veřejného pořádku a občanského soužití, nebo na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, kde rovněž Policie České republiky provádí potřebná šetření a zajišťuje důkazní prostředky, věc pak ale předává příslušnému orgánu obce.

Policie ČR bude mít právo projednat vybrané přestupky ve zkráceném (tzv. blokovém) řízení, a to za podmínky, že přestupek byl spolehlivě na místě zjištěn, nestačí domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu na místě zaplatit. V těchto případech jde totiž o jeden z nejúčinnějších preventivních nástrojů směřujících k zamezení páchání protiprávních jednání nižší společenské nebezpečnosti.

Administrativa – občanští zaměstnanci policie (zcivilňování některých činností v policii)

Návrh zákona o Policii ČR reflektuje i moderní tendence směřující k tomu, aby výkon tzv. nepolicejních činností, které nicméně spadají do úkolů policie, byl zajišťován spíše zaměstnanci v pracovním poměru. Podle našeho názoru totiž není důvod, aby tyto činnosti, zejména servisní, administrativní a technické, vykonával dříve vyškolený a vycvičený příslušník ve služebním poměru. S ohledem na tuto dělbu návrh zákona stanoví, které činnosti mohou vykonávat pouze příslušníci. Nejedná se o žádnou novinku v právním řádu, obdobnou úpravu lze nalézt v zákoně o Hasičském záchranném sboru nebo v zákoně o Celní správě České republiky.

V souvislosti s odběrem odběrováním policie došlo také k revizi toho, co z policejní práce musí být zabezpečováno dříve vyškolenými policisty a které činnosti mohou vykonávat civilní zaměstnanci. Může se jednat např. o správní řízení v oblasti zbraní a střeliva, činnost v oblasti šetření přestupků apod. Zákon v této souvislosti záměrně rozlišuje termíny „policie“, „policista“ a „zaměstnanec policie“. Platí, že pokud zákon hovoří o „policii“, znamená to, že určitou činnost může vykonávat jak policista, tak civilní zaměstnanec (někdy zákon hovoří výslovně o zaměstnanci policie). Naopak, některá oprávnění a povinnosti se vztahují pouze na policisty.

Dojde k revizi systemizace tabulkových míst s cílem posoudit, které činnosti by mohly být vykonávány občanskými zaměstnanci. Tato tabulková místa budou zcivlněna a policisté na těchto místech zařazení budou buď převedeni na jiná „policejní místa“, nebo budou i nadále pracovat na tom samém místě jako civilní zaměstnanci policie.

Konec doručování písemností soudů v občanském soudním řízení – změna občanského soudního řádu

Podle stávající právní úpravy musí policie plnit řadu úkolů ve prospěch správních orgánů, soudů, soukromých subjektů (exekutoři), a tak suplovat činnost již existujících a někdy i specializovaných institucí (např. justiční stráž, soukromé bezpečnostní služby). Tyto činnosti policii neúměrně zatěžují, jsou časově, personálně a ekonomicky náročné. Pokud se policie v budoucnu má stát moderním policejním sborem, je nutno tyto její nadbytečné činnosti eliminovat.

Pro ilustraci lze uvést, že podle sdělení Policie České republiky správ krajů a Policie České republiky správy hl. m. Prahy za II. pololetí roku 2006 policie obdržela od soudů celkem 82 479 žádostí o doručení písemností, přičemž nejvíce jich bylo požadováno od policejních orgánů Policie České republiky správy Severočeského kraje (21 760), správy Severomoravského kraje (14 744) a správy Západočeského kraje (11 207). U ostatních správ krajů se jejich počet pohyboval od 9 400 (správa Jihomoravského kraje) do 3 800 (správa Jihočeského kraje). Počet realizovaných převozů zatčených osob k soudu za I. pololetí roku 2006 dosahoval úrovně za celý rok 2004.

Již podle současné právní úpravy existuje řada dalších subjektů, oprávněných doručovat písemnosti soudů. Policie ČR je pouze jedním z nich. V žádném případě tedy nedojde k ohrožení doručování písemností v občanskoprávním řízení.

Řešením popsané neutěšené situace je využití vlastních sil a prostředků, případně podnikatelských subjektů, založené na změně výše zmíněných zákonů, případně prováděcích předpisů. Rovněž je nutno vyřešit možnost využití příslušníků vězeňské služby a justiční stráže pro plnění úkolů policie v souladu s novým zákonem o Policii České republiky.

Převod správního řízení v oblasti cizinecké agendy na MV

Vzrůstající zájem cizinců o krátkodobé návštěvy České republiky, ale zejména o dlouhodobou imigraci, ve svém důsledku znamená nárůst správních a jiných administrativních činností, které zatěžují policii na úkor výkonu policejních činností, což se negativně odráží v intenzitě a kvalitě výkonu těchto činností souvisejících s aplikací citovaných zákonů.

Rozhodování o krátkodobém či dlouhodobém pobytu cizince vykonávají dnes dříve vyškolení a vycvičení policisté. Místo toho, aby se zaměřili na kontroly migrantů či stíhání ilegálních přestěhovalců, sedí v kancelářích a zpracovávají správní rozhodnutí. Navíc, z psychologického (a částečně pochopitelného) hlediska může cizinec pro policisty představovat výrazný kriminogenní faktor, což může mít vliv i na posuzování konkrétních případů. Pokud nadále bude ve věci rozhodovat civilní úředník, dojde jednak ke zlevnění této činnosti (počítá se s delimitací tabulkových míst od Policie ČR ve prospěch civilních úřadů), jednak se uvolní kapacity Policie ČR pro dozorovou a kontrolní činnost v dané oblasti.

Proto by Policie České republiky měla být oproštěna od činností, které mohou být zabezpečeny stejně kvalitně také civilním úřadem. Pro přijetí rozhodnutí, na jehož základě je navrhován převod problematiky povolování pobytu cizincům z policie na civilní úřad, svědčí i závěry analýz zadaných v předchozím období Ministerstvem práce a sociálních věcí (viz např. analýza zpracovaná společností Gabal Analysis and Consulting). Vzhledem k rozsáhlosti činností, organizačního, materiálního technického i personálního zázemí není reálné policii od těchto úkolů oprostít jednorázově. Tento proces by měl proto proběhnout v několika fázích.

I. etapa – trvalé pobyty

S výjimkou činností souvisejících s plněním ohlašovací povinnosti je navrhováno všechny činnosti zabezpečované v souvislosti s problematikou trvalých pobytů převést do kompetence Ministerstva vnitra.

V souvislosti s převedením některých správních činností z policie na Ministerstvo vnitra bude pro realizaci první etapy nezbytné zřídit v jednotlivých vyšších územních samosprávních celcích nová pracoviště Ministerstva vnitra, která budou danou činnost zajišťovat. Zákon nepočítá s tím, že stanoví podrobnou organizační strukturu útvarů, které v rámci Ministerstva vnitra budou řešit problematiku povolování pobytu cizincům. Je důvodné požadovat rovněž i delimitaci odpovídajícího počtu tabulkových míst z oddělení cizinecké policie a ředitelství služby cizinecké policie.

Pro výkon činností souvisejících s problematikou trvalých pobytů se navrhuje zřídit na Ministerstvu vnitra celkem 182 tabulkových míst. Mzdové náklady jsou předpokládány ve výši cca 58 mil. Kč (bez příslušných odvodů na zdravotní a sociální pojištění a odvodů do Fondu kulturních a sociálních potřeb) ročně, tj. 26 506 Kč na jednoho pracovníka měsíčně. S ohledem na požadavek delimitace odpovídajícího počtu tabulkových míst z policie na Ministerstvo vnitra, není v oblasti mzdových nákladů předpokládán žádný nárůst požadavků, ale naopak lze ve výsledném efektu počítat s úsporou.

Náklady na materiální zabezpečení uvedených zaměstnanců jsou předpokládány ve výši cca 21 mil. Kč. Pro tento účel je počítáno s pořízením nového vybavení. Je přitom vycházeno z toho, že v okamžiku převodu uvedených činností bude zařízení užívané policií již zastaralé, a proto by bylo nezbytné následně provést jeho obměnu.

II. etapa – přechodné pobyty

Ve druhé etapě se navrhuje, aby Ministerstvo vnitra převzalo

od policie – s výjimkou udělování víz – i agendu přechodných pobytů. Do doby realizace převodu těchto činností (tj. do konce roku 2012) může dojít k podstatné změně v počtu cizinců žádajících o vydání povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky, včetně s tím souvisejících dalších činností, v porovnání se současným stavem. Současně s tím je nezbytné počítat i s odpovídajícími změnami, pokud jde o počet policistů a civilních zaměstnanců, kteří budou tuto problematiku řešit. Z hlediska personálního zajištění bude i zde nárůst požadavků na vytvoření potřebného počtu tabulkových míst kompenzován požadavkem na delimitaci odpovídajícího počtu tabulkových míst z oddělení cizinecké policie a ředitelství služby cizinecké policie. Je však nezbytné počítat se zvýšením nákladů nezbytných na zajištění provozu pracovišť Ministerstva vnitra, která budou v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích danou činnost zajišťovat (tj. např. požadavek pronajmutí větších prostor).

TRESTNÍ ŘÍZENÍ

- **Eskorty zatčených – dovoz k nejbližšímu soudu za podmínky, že tento disponuje spisovým materiálem**
- **Znalecké posudky v TŘ – hradí ten, kdo si je vyžádal (SZ, soud)**

Eskorty zatčených

Dle stávající právní úpravy policista eskortuje zadrženou osobu k soudu, který vydal příkaz k jejímu zatčení. Tak může policista strávit hodně času dopravou zmíněné osoby k soudu. S tím souvisí nejenom jeho absence při plnění důležitějších úkolů, ale i výrazná spotřeba pohonných hmot, opotřebení vozového parku apod. Proto se navrhuje, aby policie dopravila takovou osobu k nejbližšímu soudu, který ovšem musí mít k dispozici příslušnou dokumentaci.

Policie už nebude muset eskortovat osoby přes celou republiku. V době faxů, internetu apod. již není třeba uplatňovat heslo, že „osoba cestuje za papírem“, nýbrž že „papír cestuje za osobou“. Podmínkou bude, že potřebné dokumenty bude možno zaslat výše uvedenému nejbližšímu soudu soudem dožadujícím (fax, počítačová síť). Situace by se tedy měla zlepšovat současně s rozvojem e-justice.

Vyžadování a hrazení znaleckých posudků

Pokud je znalecký posudek potřebný pro rozhodnutí státního zástupce nebo soudce (např. pokud je to nezbytné pro rozhodnutí o podání obžaloby, zastavení trestního stíhání apod.), pak přibírá znalece tento orgán. Následně pak bude náklady hradit ten orgán, který znalce přibral. Nesmí už docházet např. k tomu, že státní zástupce věc vrátí policii s tím, že je potřeba doplnit znalecký posudek, který v takovýchto případech musela policie uhradit.

Samozřejmě i v budoucnu může nastat situace, kdy sama policie bude ke své činnosti potřebovat znalecký posudek – záleží na konkrétních okolnostech případu. Stejně jako dnes by se mělo jednat pouze o otázky natolik složité, že jednoduché odborné vyjádření nebude dostačující. Např. nelze vyloučit, že již pro účely zahájení trestního stíhání bude třeba, aby si policie znalecký posudek vyžádala. Nicméně bude platit, že pokud není pro rozhodnutí policie nezbytné mít znalecký posudek a policejní orgán tento názor vyjádří, a státní zástupce je názoru opačného, měl by znalce přibrat státní zástupce sám.

ÚHRADA NÁKLADŮ

v případech:

- **selhání pořadatelské služby ve sportovním zařízení**
- **nezajištění odvozu uprchlého svěřence z ústavu**
- **neoprávněné přivolání policie k dopravní nehodě**

Selhání pořadatelské služby ve sportovním zařízení – změna zákona o podpoře sportu

Pokud bude muset policie ve sportovním zařízení obnovit veřejný pořádek v důsledku nečinnosti nebo nepřijetí adekvátních opatření ze strany vlastníka, bude mít nárok na úhradu vynaložených nákladů. Tato konstrukce zcela odpovídá novému pojetí odpovědnosti za bezpečnost osob a majetku ve sportovních zařízeních. Nelze připustit, aby policie i nadále nahrazovala pořadatelskou službu při aktivitách tohoto druhu.

Policie je schopna objektivně stanovit výši nákladů, které byla nucena účelně vynaložit z důvodu selhání vlastníka sportovního zařízení (organizátora sportovního podniku). Jedná se o mzdové náklady policistů, případně přesčasové hodiny, spotřebu pohonných hmot a maziv, opotřebení dopravních prostředků a výstroje policistů, případně náklady spojené s lékařským ošetřením zasahujících policistů.

Nezajištění odvozu uprchlého svěřence z ústavu – změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Návrh zákona o Policii České republiky nově stanovuje, že školské či výchovné zařízení, ze kterého utekl svěřenec s nařízenou ochrannou nebo uloženou ústavní výchovou, je zodpovědné za bezodkladné zajištění odvozu z útvaru policie, který svěřence zadržel, a v případě, že tuto povinnost nezajistí, je povinno hradit policii náklady vzniklé v souvislosti s převozem.

Neoprávněné přivolání policie k dopravní nehodě

Jak už bylo uvedeno výše, návrh obsahuje nově vymezená kritéria pro určení, zda bude dopravní nehoda povinně vyšetřována policií. Pokud policie bude přivolána k dopravní nehodě, která tato kritéria nesplňuje, bude jí náležet od toho, kdo ji přivolal, nárok na úhradu vynaložených nákladů.

ZMĚNA ZÁKONA O SILNIČNÍ DOPRAVĚ

Stejně jako Armáda ČR, také policie realizuje přepravu nebezpečných věcí po pozemních komunikacích i ve volném terénu (např. nalezené střelivo a nevybuchlá munice převážena policejními pyrotechniky za účelem její likvidace apod.) Proto je na místě, aby i policie, s ohledem na ochranu života a zdraví osob a majetku, disponovala za účelem rychlého odstranění vzniku možné hrozby stejnými výjimkami z ustanovení § 22 a 23, ustanovení o státním odborném dozoru a o pokutách při provádění vlastních úkolů (jedná se zejména o výjimky z dohody ADR).

ZMĚNA ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Z důvodu zamezení možných úniků informací z policie se zakládá oprávnění tohoto bezpečnostního sboru neposkytnout informace o plnění úkolů policie, pokud by tím došlo k ohrožení jejich plnění.

DALŠÍ INSTITUTY

- **Koordinační dohody**
- **Změna zákona o obecní policii**
- **Převod příslušnosti ve správních agendách z okresních ředitelství na krajské správy (jejich detašovaná pracoviště)**
- **Ochrana názvu policie a udílení darů a medailí**

Koordinační dohody

Nový institut koordinačních dohod zakotví společný postup obcí a Policie ČR při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Dohody by měly především umožnit těmto subjektům stanovit si jejich podíl na zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku na území obce, stanovit potřebné nástroje a prostředky a zakotvit možnosti jejich společného sdílení. To například zahrnuje také možnost spolufinancování potřebných technických prostředků, jako jsou kamerové systémy, společné formy nasazení a lepší koordinace činností hlídek apod.

Smyslem tohoto institutu je vytvořit podmínky pro uzavírání těchto dohod na místní úrovni. Není právní povinností uzavřít smlouvu, stejně tak není povinností v této dohodě setrvat.

Koordinace hlídek Policie ČR a obecní policie přinese obcům větší bezpečí. Bude zajištěno, že na většině míst v obci bude přítomen unifomovaný policista nebo strážník, který bude svou přítomností odrazovat případné výtržníky a zločince od páchaní různých deliktů.

Změna zákona o obecní policii

1) Obecní policie a krizové situace

Doposud neexistuje možnost jakékoliv obce v České republice pomoci jiné obci při vzniku krizových situací. Aktuální veřejnoprávní smlouvy uzavírané v oblasti obecní policie jsou založeny na konstrukci, kdy obce se musejí nacházet na území jednoho kraje a navíc jedna ze smluvních stran nesmí mít zřízení obecní policie. Tato forma spolupráce obcí při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku byla koncipována zejména pro ty situace, kdy vnitřní bezpečnost státu není přímo a výrazně ohrožena. Pokud však dojde k vyhlášení krizového stavu, splnění výše zmíněných podmínek současně veřejnoprávní smlouvy je brzdou účinné a rychlé vzájemné pomoci obcí. Proto je zpracován návrh na vytvoření mechanismu vzájemné pomoci obcí v oblasti zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku při vzniku krizových situací a vyhlášení krizových stavů prostřednictvím obecní policie, aniž by musely být splněny výše uvedené podmínky.

2) Zaměstnanci obce zařazení do obecní policie

Stávající zákon nerozlišuje mezi strážníkem a ostatními zaměstnanci obce zařazenými k obecní policii, což v praxi zejména na straně veřejnosti vyvolává řadu problémů, na koho a v jakém rozsahu se mohou obrátit se žádostí o pomoc.

Jako optimální řešení se jeví rozdělení zaměstnanců obce zařazených do obecní policie na strážníky, čekatelé (strážník, který doposud neabsolvoval zkoušku z odborné způsobilosti a není držitelem osvědčení) a ostatní zaměstnance (technicko-hospodářští pracovníci, obsluhy kamerových systémů apod.).

3) Vymezení věcné působnosti

Úkoly obecní policie jsou dosud stanoveny demonstrativně, což v praxi v důsledku extenzivního, nebo naopak zužujícího výkladu přináší celou řadu problémů a navíc jde o kontraproduktivní jev ve vztahu k právním jistotám strážníků, ale zejména osob, vůči kterým realizují opatření, zákroky, úkony. Z tohoto pohledu je v rámci předložené novely zákona o obecní poli-

cii věcná působnost stanovena taxativně s tím, že je konkrétně realizována prostřednictvím, resp. v rozsahu povinností a oprávnění strážníka.

4) Spolupráce obecní policie s dalšími subjekty

Návrh novely zákona o obecní policii vytváří doposud chybějící mechanismy, prostředky pro stanovení zásad a forem spolupráce obecní policie a zejména policie v oblasti zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, a navazuje tak na právní úpravu obsaženou v novém zákoně o Policii České republiky.

5) Podmínky vzniku, trvání pracovního poměru strážníka

Od roku 1995 jsou neustále rozšiřována oprávnění obecní policie, resp. strážníků. Přitom podmínky pro vznik, trvání a zánik pracovního poměru jsou v podstatě totožné jako v roce 1992, kdy obecní policie začaly být zřizovány. S ohledem na výše uvedené je třeba klást mnohem větší důraz na trestněprávní, morálněvětní a zdravotní podmínky vzniku a zániku pracovního poměru. Novela zákona o obecní policii na tuto skutečnost reaguje.

6) Odborné předpoklady

Stávající odborné předpoklady strážníka a způsob jejich ověřování neodpovídá aktuálnímu rozsahu oprávnění obecní policie, resp. strážníka. Proto musí být podmínky ověřování odborné způsobilosti před zkušební komisí Ministerstva vnitra zpřísněny.

7) Oprávnění strážníka

Rozsah oprávnění strážníků je dostatečný a odpovídá jejich hlavnímu úkolu – zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Tudíž objektivně neexistuje potřeba je rozšiřovat, s výjimkou oprávnění strážníka převést osoby k lékařskému vyšetření či do záchytné stanice ve smyslu tabákového zákona, a to i v tom případě, kdy se předmětné zařízení nachází mimo obec, která zřídila obecní policii. Rovněž stávající formulace některých oprávnění strážníka, z pohledu zákonem požadovaných formálních úkonů s nimi spojených, nadbytečně zatěžují osoby, vůči nimž je prováděn úkon, zákrok či jiné opatření, ale i samotného strážníka. V dalších případech znění některých ustanovení zákona o obecní policii neodpovídá speciální právní úpravě obsažené v jiném zákoně (jedná se např. o oprávnění požadovat vysvětlení, oprávnění požadovat prokázání totožnosti, oprávnění odebrat zbraň, oprávnění odejmout věc, oprávnění použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla, oprávnění použít donucovací prostředek včetně služební zbraň); proto je novela zákona o obecní policii odpovídajícím způsobem modifikuje. Za účelem vyloučení rozdílné interpretace obdobných oprávnění strážníka a příslušníka policie, v souvislosti s přijetím nového zákona o Policii České republiky, je rovněž nutno sjednotit jejich dikci, aniž by docházelo k zásadnímu rozšiřování kompetencí obecní policie, resp. strážníka, a vzniku pozitivních nebo negativních kompetenčních sporů.

8) Přístup obecní policie do informačních systémů

Obecní policie v aplikační praxi právních norem naráží na problémy spojené s přístupem do informačních systémů. Je to dáno mj. i tím, že současný zákon o obecní policii postrádá mechanismy předávání informací zde obsažených. V novele zákona o obecní policii je tudíž jednoznačně upraveno, do jakých informačních systémů má obecní policie přístup a pravidla této činnosti.

9) Působnost Ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra nedisponuje dostatečnými prostředky metodiky a kontroly ve vztahu k obecním policiím. Absence metodického usměrňování obecních policií ze strany Ministerstva vnitra se v praxi mj. projevuje i tím, že řada obecních policií, zejména po poslední novele zákona o obecní policii z roku 2002, zaměřuje svoje působení především na oblast provozu na pozemních komunikacích a nevěnuje se, na rozdíl od předchozího období, jiným, mnohdy důležitějším oblastem spadajícím

do místních záležitostí veřejného pořádku. Pro ilustraci tohoto trendu lze uvést, že v roce 2006 strážníci v České republice odhalili 1 391 371 přestupků proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, z nichž 808 147 projednali v blokovém řízení, zatímco všech ostatních přestupků odhalili pouze 384 334 a blokově jich projednali 149 264. Podobná situace existovala i v roce předchozím. Přitom důvody pro takový přístup, často uváděné zřizovateli těchto orgánů obce (např. získání finančních prostředků pro další rozvoj obecní policie) jsou liché, protože výnosy blokových pokut představují cca desetinu nákladů spojených s financováním obecních policií. Řešením výše uvedených nedostatků je, vedle jiných opatření, i definování působnosti a pravomoci Ministerstva vnitra (koordinační, dozorová a sankční) v předmětné oblasti.

Převod příslušnosti ve správních agendách z okresních ředitelství na krajské správy (detašovaná pracoviště)

V jednotlivých zákonech upravujících správní agendu, kterým se policie věnuje (zákon o zbraních a střelivu, o nakládání s bezpečnostním materiálem, přestupkový zákon, horní zákon atd.) je změněna příslušnost správního orgánu tak, aby v prvním stupni byla příslušná krajská správa policie a v druhém stupni Policejní prezidium. Samotný výkon těchto činností však bude ponechán na detašovaných pracovištích krajských správ.

Ochrana názvu policie a udílení darů a medailí

Návrh zákona o Policii ČR nově zavádí ochranu názvu policie a odvozenin tohoto slova před jejich zneužíváním, popř. využíváním významu a autority tohoto názvu soukromými subjekty. Dále také zavádí možnost udělovat medaile či dary osobám, které významně pomohly policii v plnění jejich úkolů.

INSPEKCE POLICIE

- status
- působnost
- kontrola
- zkouška spolehlivosti

Status

Předložený návrh zákona nově upravuje postavení, působnost a oprávnění Inspekce policie jako hlavního orgánu vnější kontroly policie. Oproti platnému stavu nepřebírá personální pravomoc ministra vnitra vůči řediteli tohoto orgánu. Ten je podle návrhu zákona nově jmenován vládou na omezené funkční období, a to až po projednání v příslušném výboru Poslanecké sněmovny. Pracovníci inspekce, inspektoři, budou podobně jako současní příslušníci Inspekce ministra vnitra ve služebním poměru. Inspekce policie i nadále zůstává útvarom Ministerstva vnitra. Toto právní řešení totiž umožňuje dočasně využívat logistické, informační a majetkové prostředky, jimiž Ministerstvo vnitra disponuje. Navržená koncepce dále vychází z faktu, že trestný čin policisty, který je již z povahy věci pachatelem – profesionálem, díky svým znalostem o práci policie, dokáže odhalit a vyšetřit právě jen policista, který však v tomto případě není zařazen na policejním útvaru.

Působnost

Do působnosti Inspekce policie bude spadat odhalování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán

trestný čin, jehož pachatelem je policista, stejně jako tomu je dnes. Nově je jí svěřeno změnovým zákonem i vyšetřování trestných činů policistů, tedy fáze trestního řízení, kterou mají podle dikce současného trestního řádu provádět státní zástupci sami. Nově je také její působnost rozšířena na občanské zaměstnance policie.

Kontrola

Inspekce policie bude nově podléhat kontrole ze strany orgánu složeného z pěti poslanců výboru určeného Poslaneckou sněmovnou.

Zkouška spolehlivosti

V souladu se snahou zvýšit účinnost vnější kontroly policie návrh zákona svěřuje inspektorům Inspekce policie oprávnění k provádění zkoušky odolnosti protiprávnímu jednání, a to vůči policistům, inspektorům a zaměstnancům policie a inspekce. Zkouška spolehlivosti spočívá zejména v navození zdání protiprávního jednání, proti jehož pachateli je policista nebo zaměstnanec podle zákona povinen zakročit, anebo jiné situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit. Zkoušku spolehlivosti budou vůči policistům, inspektorům Inspekce a zaměstnancům provádět pouze inspektoři Inspekce policie.

Úkolem Inspekce je odhalovat trestnou činnost policistů, proto i zkouška spolehlivosti je jedním z nástrojů k plnění této působnosti, a proto bude používána právě s cílem odhalit trestnou činnost policistů, nikoliv systematicky odhalovat disciplinární delikty. Tato činnost je v působnosti vnitřních kontrolních orgánů policie. Nicméně to neznamená, že delikt, který bude zkouškou odhalen, bude nutně vždy možné kvalifikovat jako trestný čin. Inspekce je tedy určena především pro odhalování trestné činnosti, která nás nejvíce sužuje, a to je především korupce a zneužívání pravomocí veřejného činitele. Na druhé straně však i věci, některými vnímané jako „banální“, mohou být trestným činem a je potřeba je řešit, např. přemlouvání oznamovatelů trestních oznámení, aby je nepodávali apod.

V souladu s obecnými právními zásadami nesmí jednání osoby, která zkoušku vůči policistovi či zaměstnanci provádí, vyvolat úmysl osoby spáchat protiprávní jednání a nesmí jím být ovlivněny přitěžující okolnosti (provokace je nepřipustná). Jednání osoby, která zkoušku provádí, musí mít charakter takového jednání, aby zkoušenou osobu nepodněcovalo k realizaci toho, co sama nemá v úmyslu konat. Aplikují se tedy na ni stejné principy, které již dnes judikatura uplatňuje u institutu „předstíraného převodu“ podle trestního řádu.

Není vyloučena možnost použít výsledek testu v trestním řízení vedeném o jednání policisty nebo zaměstnance, kterého se dopustil z důvodu použití testu. Jednání policisty nebo zaměstnance, vůči němuž byla zkouška použita, však především může být důvodem k zahájení úkonů trestního řízení.

Výsledek zkoušky může být rovněž důvodem pro zahájení disciplinárního řízení a za podmínek stanovených zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů může vést až k propuštění ze služebního poměru.

K důsledné ochraně práv je stanovena obligatorně povinnost, kromě standardního úředního záznamu, dokumentovat průběh zkoušky obrazovým a zvukovým záznamem. Prováděním testu nesmí dojít k bezprostřednímu ohrožení nebo poškození majetku anebo zdraví policistů či jiných osob.

Zpracoval OBP MV